

m.damaneh@gmail.com

پیشگفتار:

محلّه به عنوان کوچک ترین سطح نظام برنامه ریزی و مدیریت شهرها، نقشی اساسی و بنیادین در فرآیند توسعه پایدار شهری را دارا است. این حوزه های فضایی در حقیقت بلوک های سازنده سیستم و ساختار فضایی شهر هستند. مقوله هویت و نداشتن تعلق مکانی یکی از مهم ترین مسایل و چالش های شهر و معماری و شهرسازی معاصر ایران به شمار می آید. شکل گیری نهادهای اجتماعی، اعتلای ارزش های فرهنگی، گسترش و تحکیم روابط و مناسبات اجتماعی و پاسداری از ارزش های انسانی و هویت های محلی و ملی است که در یک مکان معنا می بخشد و آن را تبدیل به محلّه و شهر می کند. ثبت خاطرات و روایات و بازآفرینی این روایت ها، محلّه های کهن از جمله محلات شهر تهران، می تواند سبب بازیابی و بازشناسی بخش از هویت محلّه شود.

سازمان توسعه شهر تهران در راستای مأموریت های خود و با اتخاذ رویکرد توسعه محلّه ای در نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهر تهران به عنوان رهیافتی کل نگر و جامع و هم چنین با تاکید بر حفظ و احیای رونق و رونق های اجتماعی محلات به عنوان نیروی پیشران فرآیند نوسازی، تهیه و تدوین مجموعه کتاب های محلّه را در دستور کار خود قرار داده است. مجموعه کتاب های محلّه به مثابه شناسنامه محلات، با هدف معرفی تاریخچه محلات، رویدادهای مهم و اشخاص تاثیرگذار یک محلّه و انعکاس بخشی از دارایی های اجتماعی آن است که به زبانی ساده، شیوا و قابل استفاده برای تمام شهروندان با همکاری دفاتر توسعه محلّه ای تدوین شده است. آنانی که بی واسطه به شناختن محلات و در ارتباط بوده و از پیشینه و تاریخ محلات، شرایط اقتصادی، اجتماعی و کالبدی آنها آگاهی دارند.

امید است این مجموعه بتواند با بهبود حس تعلق ساکنان و راهبر ساختن بستر و شرایط مشارکت هر چه بیشتر آنان فرآیند توسعه محلات را تسهیل کند.

در پایان بر خود لازم می دانم از جناب آقایان دکتر سید محمد بهشتی، دکتر محمد حسن خوشنویس، شرکت مهندسین مشاور طرح و نقش افروز و نویسندگان کتاب برای همدانش در تهیه و هم چنین از همکاران خود در اداره پژوهش، برای راهبری، ارزیابی و تنظیم این مجموعه تشکر و قدردانی کنم.

کاوه حاجی علی اکبری
مدیر عامل

فهرست

- ۱- ایران، مرکز مرکز ایران..... ۷
- ۲- رد پای ایران در تاریخ تهران..... ۱۱
- ۱-۲ رد پای عین الدوله و سقاباشی..... ۱۴
- ۲- باغ سردار و نوادگانش..... ۱۸
- ۳- خانه مشروطه و روزگار مشروطه خواهی..... ۲۳
- ۱-۳ آن که است؟ سده اش خانه اش را بر باد داد..... ۳۰
- ۲-۳ امین اضربها که شدند؟..... ۳۰
- ۳-۳ پسر، نشان پدر..... ۳۵
- ۴-۳ ماجرای لج بازی های روس ساز..... ۳۹
- ۵-۳ عین الدوله در ایران..... ۴۳
- ۴- انقلاب ایران اصلی ترین خاصه ی قدیمی های محله ی ایران..... ۴۷
- ۱-۴ خیاطی که مسئول انتظامات بود..... ۴۹
- ۲-۴ بخش اعلامیه ها در شرکت نفت..... ۵۱
- ۳-۴ راهپیمایی عاشورای ۵۷..... ۵۲
- ۴-۴ اولین شورایار محله..... ۵۴
- ۵-۴ نسل جدید کاسبان محله..... ۵۵
- ۵- روزهای پُرتب و تاب ایران در آستانه انقلاب..... ۵۷
- ۱-۵ جمعه ای که سرخ شد..... ۵۹
- ۲-۵ خیابانی به وسعت ایران..... ۶۸
- ۶- خون هایی که در ایران بر زمین ریخته شد..... ۸۷
- ۱-۶ محمد علی رجایی..... ۸۹
- ۲-۶ مرد هزار چهره..... ۹۴
- ۳-۶ نخستین نخست وزیری که در ایران ترور شد..... ۹۸

- ۶-۴ مسجد- مدرسه پرماجرا..... ۱۰۱
- ۷- آنها که اهل علم و ادب و هنر بودند..... ۱۰۷
- ۷-۱ عبدالکریم قریب گرگانی: پدر علم زمین شناسی ایران..... ۱۰۸
- ۷-۲ حسین گل گلاب..... ۱۱۲
- ۷-۳ ابراهیم بوذری..... ۱۱۴
- ۷-۴ فریدون مشیری..... ۱۱۵
- ۱-۶ حال و روز این روزهای ایران و نشانه‌هایش..... ۱۲۰
- ۱-۱ نوادگان امین‌الضرب..... ۱۲۰
- ۱-۲ خا. مجا ال ک..... ۱۲۳
- ۸-۳ کتوسک و کجاش..... ۱۲۵
- ۸-۴ سادات وی مسجاش..... ۱۲۸
- ۸-۵ روحانیان ساخته ده..... ۱۳۱
- ۸-۶ کبابی حاج عبدالله..... ۱۳۲
- ۸-۷ تفوق مذهب در محله..... ۱۳۳
- ۹- چشم انداز ایران..... ۱۳۹
- ۱۰- منابع..... ۱۴۴